

– Elena Fieschi Viscardi –

Psicoanalista de nens, adolescents i adults (SEP/IPA); membre del Fòrum per a la Psicoanàlisi de Nens de la Federació Europea de Psicoanàlisi. (Barcelona)

Salutació

Il calore d'un giorno di settembre è un bene che non devi lasciar perdere.

La calor d'un dia de setembre és un bé que no has de deixar perdre ¹.

Setembre és tornar a començar. Recordo de petita tornar a casa després de setmanes estiuellant amb els avis. Setembre és la llum que canvia, que es fa més dolça, menys punyent i alhora més clara i brillant.

Però... on haurem tornat enguany? Els nens han tornat a l'escola, a un lloc perdut des de fa ja temps, des de fa mesos, no setmanes. Potser, ni durant les guerres, els nens no havien estat tant de temps sense escola. Recordaran ara les rutines, primer tan enyorades, que acompanyen i reasseguren el dia a dia? Com viuen els nous hàbits, vinguts potser per quedar-se força temps?

Per alguns, els mesos passats a casa van representar una alteració difícilment tolerable dels seus ritmes. Per altres, potser un refugi segur en front d'un món sentit com amenaçador i perillós. Hi ha qui va esperar amb candeletes la tornada i qui va viure el temor d'encarar-se novament a la por del que ve de fora i que no es pot controlar.

I és que la incertesa i la por, a més de tenir arrels en el món intern de cadascú, ara sorgeixen de fora, són sentiments reals i compartits.

M'he preguntat quina deu ser la vivència d'un bebè nascut l'hivern 2019-2020. A partir de la primavera va veure com els somriures de la gent, els que no eren els més pròxims, desapareixien darrere de les mascaretes. També els braços que el van sostenir, les mans que el van acaronar es van restringir als de la família més íntima. De vegades al carrer, a la cua del súper, si veig un nen petit al cotxet li somric. Els seus ulls em miren amb curiositat. Però ara, aquest nen sabrà veure un somriure només pel lluir dels ulls?

A les sessions, quan s'han pogut restablir amb la presència física, amb mascareta i distància, m'adono que parlo més alt, que gesticulo més, que exagero l'expressió de la

cara perquè es noti a través dels ulls què estic intentant transmetre ².

Anem prenent consciència de la nostra vulnerabilitat. Som uns éssers fràgils, part de la natura i de l'arbitrarietat d'un virus que necessita imperiosament el nostre cos per multiplicar-se. I tanmateix ens n'hem hagut d'adonar quan la malaltia ens ha tocat de prop, quan ha passat pel nostre costat en un primer món on encara havíem cregut en la nostra superioritat, en la omnipotència de la nostra intel·ligència i del progrés. Però encara es moren més nens de gana que malalts per la COVID-19. I no cal vacuna per curar la gana. Només pa, arròs. Només sentir que, com deia el poeta John Donne, "Ningú no és una illa, complet en ell mateix. Cada home és un bocí del continent, una part de la terra". Una mare-terra negligida i maltractada.

Sembla que només ens preocupa allò que és proper i immediat. No és una mica ser autistes, això? És també una manca d'empatia, de poder sentir més enllà de la nostra pell. Si no fos així, ens hauríem potser "confinat" també per reduir la contaminació i allunyar els desastres del canvi climàtic. Però, és clar, potser quan vingui ja serem morts. De COVID-19 o d'una altra cosa. Perquè no som immortals.

Aquesta tardor hem tornat, a les escoles, a les consultes. Res no és igual. Ens han ensenyat a protegir-nos; ens hem adaptat per sentir-nos més segurs. Però no existeix el risc zero. Quins són riscos assumibles? A què no podem renunciar? Crec que no podem renunciar a abraçar un nen que plora. A seure al terra a jugar amb un pacient petit, a eixugar-li els mocs (i després fer servir l'omnipresent i utilíssim gel). A acompanyar, si ens deixen, una persona gran que se sent sola.

És un difícil equilibri: no exposar-nos al virus tenint bona cura de nosaltres mateixos.

¹ Attilio Bertolucci, *Esercizi di settembre*, da *Viaggio d'inverno*, 1984.

² A l'últim número de la *Revista Catalana de Psicoanàlisi* (Vol. XXXVII nº1, juliol 2020) podeu trobar un recull de treballs sobre les diferents vivències de terapeutes i pacients en el temps de confinament. En alguns, podreu llegir com s'han pogut fer sessions amb nens autistes o amb nens petits també des de la distància.

xos en la mesura del possible, però sense por de l'altre, sense perdre un sentiment d'empatia i de compassió. Amb paciència i creativitat.

Bona tardor, bona tornada, lectors d'*eipea*, amb el desig que continuem sent humans, fràgils i mortals. ●

